

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 317/2011-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júla 2011 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou H., spol. s r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. J. H., vedené pod sp. zn. Rvp 1684/2011 a sp. zn. Rvp 1691/2011 vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 CoE/41/2011 z 28. februára 2011 a č. k. 8 CoE/14/2011-46 z 25. februára 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 1684/2011 a sp. zn. Rvp 1691/2011 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1684/2011.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 7. júla 2011 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vedené pod sp. zn. Rvp 1684/2011 a sp. zn. Rvp 1691/2011, ktorými namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uzneseniami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 CoE/41/2011 z 28. februára 2011 a č. k. 8 CoE/14/2011-46 z 25. februára 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere (ďalej len „zmluvy“) poskytla dvom fyzickým osobám úvery v sume 464,71 € a 398,33 €, ktoré spolu s ďalšími poplatkami boli dlžníci povinní vrátiť v dvanástich mesačných splátkach. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžníci neuhradili niekoľko po sebe idúcich splátok, dostali sa do omeškania.

Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1684/2011 sťažovateľka potom, ako bezúspešne opakovane vyzvala dlžníka na úhradu úveru, *„zahájil[a] rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom zriadeného zriaďovateľom S., a. s., so sídlom B., v súlade s rozhodcovskou dohodou uzatvorenou medzi sťažovateľ[kou] a dlžníkom“*. Dňa 5. júna 2008 sa rozhodcovský nález stal vykonateľným a 4. septembra 2008 bol podaný návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného Okresným súdom Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“) 4. novembra 2008 začal nútený výkon rozhodnutia. Okresný súd ex officio uznesením č. k. 7 Er/577/2008-15 z 20. apríla 2010 exekúciu zastavil. Proti tomuto uzneseniu podala

sťažovateľka 12. mája 2010 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 CoE/41/2011 z 28. februára 2011 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne a právne správne.

Vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 1691/2011 sťažovateľka potom, ako bezúspešne opakovane vyzvala dlžníka na úhradu úveru, „zahájil[a] rozhodcovské konanie pred rozhodcovským súdom zriadeného zriaďovateľom S., a. s., so sídlom B., v súlade s rozhodcovskou dohodou uzatvorenou medzi sťažovateľ[kou] a dlžníkom“. Dňa 23. augusta 2008 sa rozhodcovský nález stal vykonateľným a 12. decembra 2008 bol podaný návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi. Súdny exekútor následne na základe poverenia udeleného okresným súdom 26. januára 2009 začal nútený výkon rozhodnutia. Okresný súd ex officio uznesením č. k. 8 Er/12/2009-15 z 15. marca 2010 exekúciu zastavil. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka 6. apríla 2010 odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 8 CoE/14/2011-46 z 25. februára 2011 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil ako vecne a právne správne.

Sťažovateľka v sťažnostiach okrem iného uvádza:

«... okresný súd vydal poverenie, tj. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresným súd vytvoril sťažovateľ[ke] i povinnému právnú istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľ[ky] užívať svoj majetok – pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, tj. bez podnetu exekútora, sťažovateľ[ky] alebo povinného, zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie.

Týmto postupom okresný súd porušil zákonom a ústavou garantovanú rovnosť strán, keďže zahájením konania z vlastného podnetu jednoznačne nahradil vôľu jedného z účastníkov exekúcie na úkor sťažovateľ[ky], ktor[á] zahájením konania stratil[a] právnú istotu a legitímne očakávanie užívať svoj majetok, nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie a následným zahájením núteného výkonu práva, tzv. exekúciou.

Z časového hľadiska okresný súd, ani krajský súd nijakým spôsobom nezdôvodnil aký verejný záujem povýšil nad verejný záujem dohľadu nad výkonom exekúcie a prečo práve v tomto okamžiku zahájil okresný súd konanie na zastavenie exekúcie, t. j. či v období od vydania poverenia na vykonanie exekúcie do zahájenia konania na zastavenie exekúcie sa zmenili akékoľvek zákonné alebo iné podmienky pre výkon tejto exekúcie a/alebo exekútor porušil akúkoľvek povinnosť uloženú mu exekučným poriadkom.

Domnievame sa, že cieľom oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu vyplývajúce z príslušných ustanovení exekučného poriadku je chrániť verejný záujem ochraňujúci účastníkov exekúcie pred nezákonnou činnosťou exekútora v exekučnom konaní. Účelom tohto oprávnenia súdu zahájiť konanie na zastavenie exekúcie bez návrhu nemohlo byť oprávnenie takéhoto súdu nahradiť vôľu oprávneného alebo povinného v exekučnom konaní, keďže obe strany majú exekučným poriadkom garantované rovné postavenie, tj. povinný mohol zahájiť toto konanie na zastavenie exekúcie na svoj návrh a nebolo potreba, aby súd konanie zahajoval bez návrhu.

V tomto prípade okresný súd, ani krajský súd neidentifikovali ochraňovaný verejný záujem, ktorý by bol akokoľvek nadradený verejnému záujmu zachovania rovnosti práv účastníkov v exekučnom konaní, čo spôsobuje protiprávnosť zahájenia konania súdom bez návrhu.

Ďalším porušením práva sťažovateľ[ky] okresným súdom a krajským súdom v priebehu konania na zastavenie exekúcie, vyplývajúce z odôvodnenia predmetných rozhodnutí je vykonanie dokazovania zvláštneho podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom, ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. Táto skutočnosť je významným porušením povinnosti súdu oboznámiť účastníkov konania o vykonaných dôkazoch a možnosti účastníkov sa k týmto vyjadriť alebo navrhnúť nové dôkazy...

Sťažovateľ[ka] má za to, že na základe zmluvy o úvere [jej] vznikol nárok na vrátenie peňažných prostriedkov osobou, ktorej úver poskyt[la]. Tento nárok nebol nikdy spochybnený, naopak posilnený ochranou v rámci exekučného konania pod dohľad súdu vydaním poverenia na vykonanie exekúcie. Sťažovateľ[ka] tak vlastnil[la] majetok

(„possession“ „bien“) v zmysle Protokolu 1 Dohovoru, nakoľko išlo o existujúce (reálne) právo (ktoré vzniklo na základe bilaterálneho právneho úkonu – zmluvy, ktorej platnosť nebola účastníkmi ani súdnym orgánom spochybnená) a dokonca realizoval[la] toto svoje právo pod dohľadom súdu. Ako Európsky súd pre ľudské práva uvádza inter alia v rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva *Gasus Dossier und Fördertechnik*, „pojem vlastníctvo má autonómny význam, ktorý sa neobmedzuje na vlastníctvo hmotných vecí (statkov), práva a záujmy predstavujúce aktíva môžu byť považované za vlastníctvo“. V prípade sťažovateľ[ky] nejde o žiadne fiktívne právo, ktorého existencia by mala byť určená dodatočne alebo existencia nároku by mohla byť spochybnená...

Podľa názoru sťažovateľ[ky] v posudzovanom prípade došlo k zásahu do jej[j] práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu tým, že súd exekúciu zastavil, čím znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľ[ke] vznikol na základe zmluvy o úvere nárok a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom pod dohľadom súdu. Uvedený zásah do vlastníckych práv sťažovateľ[ky] nie je v súlade s požiadavkami Protokolu 1 Dohovoru druhej vety a predstavuje zásah do pokojného užívania majetku sťažovateľ[ky] resp. predstavuje de facto zbavenie vlastníctva. Zásah do práva pokojne užívať majetok musí spĺňať v zmysle Protokolu 1 Dohovoru a konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva 3 podmienky, a to aby i) bol zásah vykonaný vo verejnom záujme, ii) zásah bol primeraný sledovanému cieľu a iii) bol uskutočnený na základe zákona.»

Sťažovateľka na základe argumentácie uvedenej v sťažnostiach navrhuje, aby ústavný súd o nich rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jej práva „na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu...“ napadnutými uzneseniami krajského súdu, zruší napadnuté uznesenia, veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadošťačenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

Sťažovateľka v sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy adresovaných ústavnému súdu vyjadruje svoje výhrady proti uzneseniam krajského súdu sp. zn. 9 CoE/41/2011 z 28. februára 2011 a č. k. 8 CoE/14/2011-46 z 25. februára 2011, ktorými podľa jej názoru došlo k neprípustnému zásahu do jej práva na spravodlivé súdne konanie tým, že krajský súd verifikoval zastavenie už prebiehajúceho exekučného konania bez tohto, aby sa mala možnosť k tomu vyjadriť, čím súčasne malo dôjsť aj k neprípustnému zásahu do jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže v dôsledku zastavenia exekučných konaní malo byť z exekúcie oprávnenej sťažovateľke upreté právo na vrátenie majetku od povinných.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy primerane použiť na prípadné spojenie vecí § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1684/2011 a sp. zn. Rvp 1691/2011, z ktorých vyplýva ich právna a skutkovú súvislosť, a prihliadajúc taktiež na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd aplikujúc § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 112 ods. 1 OSP tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd štandardne poukazuje na svoje ústavné postavenie vymedzené v čl. 124 ústavy, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ale súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Ústavný súd v danom prípade považoval za potrebné zaujať stanovisko k zásadnému právnemu problému nastolenému v sťažnostiach sťažovateľky, ktorý spočíva v tom, či krajský súd rozhodujúci v rámci exekučného konania o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bola exekúcia zastavená, má (obdobne ako prvostupňový súd)

právomoc skúmať v tomto štádiu konania prípustnosť exekúcie z hľadiska relevantnosti exekučného titulu, t. j. v okolnostiach namietaných prípadov rozhodcovský rozsudok.

Podľa § 58 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“) exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), upravuje Exekučný poriadok podrobne, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne ustanovený. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať.

II.2.1 Sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1684/2011

Krajský súd uznesením sp. zn. 9 CoE/41/2011 z 28. februára 2011 potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 7 Er/577/2008-15 z 20. apríla 2010 (v spojení s doplniacim uznesením č. k. 7 Er/577/2008-35 z 22. septembra 2010), ktorým tento exekúciu vedenú súdnym exekútorom JUDr. Krutým pod sp. zn. EX 7807/2008 zastavil, ako vecne a právne správne v súlade s § 219 ods. 2 OSP, stotožňujúc sa s názorom okresného súdu, že *«v priebehu exekučného konania (nielen pred udelením poverenia) je exekučný súd oprávnený skúmať exekučný titul, v tomto prípade rozhodcovský rozsudok z hľadisk uvedených v §45 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní a teda zisťovať, či tento rozhodcovský rozsudok netrpí nedostatkami uvedenými v § 40 písm. a/ alebo b/ citovaného zákona, alebo či nezaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom, nie je pritom viazaný účinkami takéhoto rozsudku v zmysle § 35 citovaného zákona v spojení s § 159 0. s. p. Takýto názor možno vyvodiť aj z rozhodnutia európskeho súdneho dvora C-168/05 Mostaza Claro,*

z ktorého je zrejmé, že má kedykoľvek z úradnej povinnosti prihliadať k neplatnosti rozhodcovského rozsudku. Exekučný súd teda aj v exekučnom konaní skúma nekalé podmienky a to aj v prípade, ak spotrebiteľ žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku sám nepodal.

Odvolaací súd sa stotožňuje s názorom prvostupňového súdu, že zmluva o úvere uzatvorená medzi oprávneným a povinným má charakter zmluvy spotrebiteľskej, a preto sa na vzniknutý právny vzťah aplikujú spotrebiteľské právne normy. Z tohto pohľadu nie je potom významné, či na uvedený právny vzťah by sa vzťahoval zákon o spotrebiteľských úveroch, pretože ako vyplynulo z uzatvorenej zmluvy o úvere (označená ako ýzmlouva v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, nespôsobuje vylúčenie noriem určených na ochranu spotrebiteľa (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Spotrebiteľským vzťahom je okrem iného vlastné slabšie postavenie spotrebiteľa, tomu zodpovedá povinnosť súdu poskytnúť mu v tomto fakticky nerovnom postavení náležitú ochranu. Uvedená povinnosť sa viaže aj k činnosti a postupu „exekučného súdu“ aj vo vzťahu k rozhodcovským rozsudkom vyjadrená v § 45 ods. 1, 2 zák. č. 244/2002 Z. z. (predtlačená zmluva, nemožnosť dojednať individuálne podmienky, predtlačené všeobecné podmienky poskytnutia úveru). Ak sa potom obsah zmluvy má riadiť ustanoveniami Občianskeho zákonníka, je nepochybné, že dohodnuté úroky z omeškania medzi oprávneným a povinným v zmluve o úvere a následne priznané aj exekučným titulom – rozhodcovským rozsudkom sú v rozpore s normami určenými na ochranu spotrebiteľa. Priznaná výška úrokov odporuje ustanoveniu § 517 Občianskeho zákonníka v nadväznosti na ustanovenia Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. Navyše sa žiada poukázať aj na skutočnosť, že už samotné pojednanie rozhodcovskej doložky je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Dojednanie rozhodcovskej doložky a následne konanie pred rozhodcovským súdom vedie k tomu, že spotrebiteľovi je odopretá ochrana, ktorú mu poskytujú ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom záver o neprimeranej povahe predmetnej rozhodcovskej doložky možno vyvodiť aj zo stanoviska Súdneho dvora (ES) vo veci C-243/08, zo dňa 4. 6. 2009, v ktorom súdny dvor konštatuje, že vopred stanovená podmienka v zmluve uzatvorená medzi spotrebiteľom a dodávateľom v zmysle Smernice (93/13/EHS), ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá priznáva právomoc pre všetky spory vyplývajúce zo zmluvy súdu, v obvode ktorého sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, splňa všetky podmienky, aby mohla byť kvalifikovaná ako

nekalá. Podľa stanoviska súdneho dvora, teda splňa všetky podmienky nekalosti už len dojednanie, že príslušným na riešenie sporov zo spotrebiteľskej zmluvy je všeobecný súd, resp. rozhodcovský súd, v obvode ktorého má dodávateľ sídlo a teda nie všeobecný súd spotrebiteľa. V danej veci na základe vopred stanoveného rozsahu rozhodcovskej doložky nielenže nerozhodoval všeobecný súd, ale rozhodoval rozhodcovský súd zvolený oprávneným. Skutočnosť, že rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú podmienku je možné vyhodnotiť aj v exekučnom konaní, bola vyjadrená súdnym dvorom v rozsudku G-40/08, zo dňa 6. 10. 2009, podľa ktorého vnútroštátny súd ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď potom, ako sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami, potrebnými na tento účel preskúmať ex offo nekalú povahu rozhodcovskej doložky, uvedenej v zmluve medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných, prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je tomu tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa jeho vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný. Slovenský právny poriadok nielenže umožňuje, ale priamo zákonom ukladá (§ 45 Zákona o rozhodcovskom konaní) aj bez návrhu zastaviť exekúciu vedenú na základe rozhodcovského rozsudku, ak tento nerešpektuje postavenie spotrebiteľa. Takémuto postupu nebráni ani skutočnosť, že arbitráž prebehla za účasti spotrebiteľa a že spotrebiteľ nepodal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Formálne a materiálne podmienky exekučného titulu je možné skúmať, v ktoromkoľvek štádiu exekučného konania.»

II.2.2 Sťažnosť vedená pod sp. zn. Rvp 1691/2011

Krajský súd uznesením č. k. 8 CoE/14/2011-46 z 25. februára 2011 potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 8 Er/12/2009-15 z 15. marca 2010 (v spojení s dopĺňacím uznesením č. k. 8 Er/12/2009-40 z 12. novembra 2010), ktorým tento exekúciu zastavil ako vecne a právne správne v súlade s § 219 ods. 1 a 2 OSP vysporiadavajúc sa s odvolacími dôvodmi uplatnenými sťažovateľkou takto:

«Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené, a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového

súdu. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, pričom v bližších podrobnostiach naň poukazuje aj odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O. s. p.

Na doplnenie odvolací súd uvádza, že exekučný súd je v exekučnom konaní oprávnený skúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk uvedených v § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov, teda či tento netrpí nedostatkami uvedenými v § 40 písm. a/ alebo b/ citovaného zákona alebo či nezaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Pritom nie je viazaný účinkami takého rozsudku v zmysle § 35 cit. zákona v spojení s § 159 Občianskeho súdneho poriadku. Takýto názor možno vyvodiť aj z rozhodnutia Európskeho súdneho dvora C-168/05 Mostaza Claro, z ktorého je zrejmé, že má kedykoľvek z úradnej povinnosti prihliadať k neplatnosti rozhodcovského rozsudku. Exekučný súd teda aj v exekučnom konaní skúma nekalé podmienky, a to aj v prípade, ak spotrebiteľ žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku sám nepodal.

Odvolací súd má za to, že zmluva o úvere uzatvorená medzi oprávneným a povinným má charakter zmluvy spotrebiteľskej, túto skutočnosť potvrdil aj sám oprávnený v odvolaní, preto sa na vzniknutý právny vzťah aplikujú spotrebiteľské právne normy. Práva spotrebiteľov ako slabšej zmluvnej strany je potrebné chrániť extenzívnym spôsobom. Uvedený trend nastolil Európsky súdny dvor vo viacerých rozsudkoch (rozsudok zo dňa 04. 10. 2007 *Rampion a Godard* C-429/05, v ktorom vyslovil, že spotrebiteľ nemá prostriedky na právne zastúpenie, preto má úlohu právneho zástupcu suplovať sám súd).

Ani skutočnosť, že zmluvné strany založili svoj právny vzťah podľa Obchodného zákonníka, nespôsobuje vylúčenie noriem určených na ochranu spotrebiteľa (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Vzhľadom na vyššie uvedené považuje odvolací súd postup prvostupňového súdu, pri ktorom preskúmaval obsah exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku, za správny a s jeho závermi sa v celom rozsahu stotožnil.

Navyše sa žiada poukázať aj na skutočnosť, že už samotné dojednanie rozhodcovskej doložky je neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Dojednanie rozhodcovskej doložky a následné konanie pred rozhodcovským súdom vedie k tomu, že spotrebiteľovi je odopretá ochrana, ktorú mu poskytujú ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka (v nadväznosti na smernicu č. 93/13/EHS). Záver o neprimeranej povahe predmetnej rozhodcovskej doložky možno vyvodiť aj zo stanoviska Súdneho dvora (ES) vo veci C-243/08 zo dňa 4. júna 2009 Pannon GSM Zrt. proti Erzsebet Sustikné Gyöfri bod 40, v ktorom Súdny dvor konštatuje, že vopred stanovená podmienka v zmluve uzatvorenej medzi spotrebiteľom a dodávateľom v zmysle smernice (93/13/EHS), ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá priznáva právomoc pre všetky spory vyplývajúce zo zmluvy súdu, v obvode ktorého sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, splňa všetky podmienky, aby mohla byť kvalifikovaná ako nekalá. Teda podľa stanoviska Súdneho dvora splňa všetky podmienky „nekalosti“ už len dojednanie, že príslušným na riešenie sporov zo spotrebiteľskej zmluvy je všeobecný súd, v obvode ktorého má dodávateľ sídlo, a teda nie všeobecný súd spotrebiteľa. V danej veci na základe vopred stanoveného rozsahu rozhodcovskej doložky nielenže nerozhodoval všeobecný súd, ale rozhodoval rozhodcovský súd zvolený oprávneným. Skutočnosť, že rozhodcovskú doložku ako neprijateľnú podmienku je možné vyhodnotiť aj v exekučnom konaní, bola vyjadrená Súdnym dvorom v rozsudku C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones SL zo dňa 06. 10. 2009, podľa ktorého vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď potom, ako sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, preskúmať ex offo nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je tomu tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho podľa jeho vnútroštátneho práva vyplývajú s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný. Slovenský právny poriadok nielenže umožňuje, ale priamo zákonom ukladá (v tomto prípade ustanovením § 45 zákona o rozhodcovskom konaní) aj bez návrhu zastaviť exekúciu vedenú na základe rozhodcovského rozsudku. Takémuto postupu nebráni ani skutočnosť, že arbitráž prebehla

za účasti spotrebiteľa a že spotrebiteľ nepodal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku.».

Ústavný súd v nadväznosti na citované relevantné časti odôvodnení napadnutých uznesení krajského súdu upriamuje pozornosť aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku sp. zn. 3 Cdo/164/1996 z 27. januára 2007 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že *„súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po formálnej a materiálnej stránke. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“*

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenia krajského súdu nezasahujú neprípustným spôsobom do práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania. Navyše treba uviesť, že z pohľadu ústavného súdu nemožno skutkové a právne závery krajského súdu považovať za arbitrárne, zjavne neopodstatnené alebo vydané v rozpore s platnou právnou úpravou.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutých uznesení krajského súdu konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Exekučného poriadku, zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov a Občianskeho zákonníka podstatne na posúdenie vecí aj s poukazom na judikatúru a stanoviská Súdneho dvora Európskej únie interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a z ústavného hľadiska akceptovateľné.

V súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s napadnutými rozhodnutiami krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať

očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (m. m. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

II.3 K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd považuje predovšetkým za potrebné poukázať na svoju stabilizovanú judikatúru, súčasťou ktorej je aj právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj právo podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocenčné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 dohovoru. Keďže ústavný súd nezistil

porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu. V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08, IV. ÚS 82/09, III. ÚS 103/2010).

Ústavný súd navyše po preskúmaní napadnutých uznesení krajského súdu dospel k záveru, že z ich odôvodnenia nemožno vyvodit' nič, čo by signalizovalo, že nimi došlo k neprípustnému zásahu do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovaných prípadoch ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu neexistuje taká príčinná súvislosť medzi napadnutými uzneseniami krajského súdu a právom podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažností na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ak celok, ústavný súd už o ďalších návrhoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júna 2011